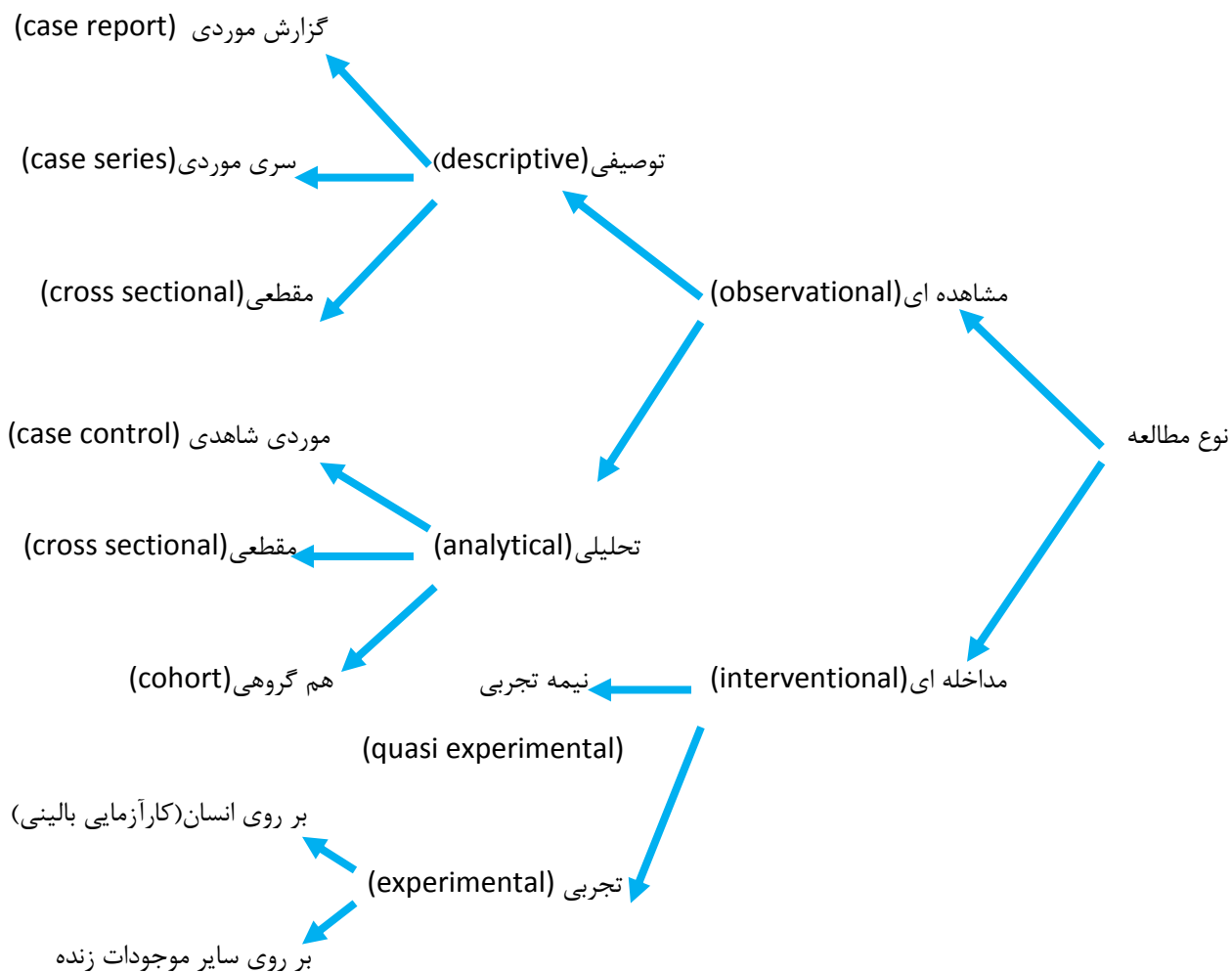


اهمیت شناخت انواع مطالعات در شروع درست و کامل مطالعه برای پژوهشگر اهمیت بسیار زیاد و مهمی دارد. با شناخت نوع مطالعه میتوان استاندارد ها و متغیر های مطالعه را مشخص کرد.



### نمودار انواع مطالعات

مطالعات به دو نوع مشاهده ای و مداخله ای تقسیم میشوند. در مطالعات مشاهده ای محقق بدون دخالت در شرایط افراد مورد پژوهش، فقط به ثبت مشاهدات خود از نمونه مورد تحقیق می پردازد و بر اساس آن نتیجه گیری می نماید اما، در مطالعات مداخله ای، پژوهشگر در شرایط افراد مورد پژوهش تغییراتی اعمال کرده و آنگاه اثر شرایط جدید را بر افراد مورد پژوهش می سنجد. قدرت این نوع مطالعه در اثبات یک ارتباط بیشتر است.

### مطالعات مشاهده ای

1. به هرگونه عامل محیطی که در دوره پیش از تولد جنین، به آن آسیب برساند اشاره دارد.
2. تالیدومیدار و بیبار امیخاس است که مصرف آن در دوره ایستنبیه نقص عضو شدید کودک منجر می شود.

مطالعه توصیفی: سه شاخص اصلی مورد بررسی در این مطالعه عبارتند از: شخص (سن، جنس، نژاد) مکان (وضعیت جغرافیایی، شهر، روستا)، زمان (فصول خاص، ساعت خاص)

مثال: نتایج یک مطالعه توصیفی در مورد افسردگی. بیایید به بررسی شاخص های این مطالعه بپردازیم:

1. شخص: بیماری در مردان و افراد مجرد بیشتر است.
2. مکان: بیماری در شهرها بیشتر از روستاهاست.
3. زمان: بیماری در زمستان شایعتر از تابستان است.

انواع مطالعات مشاهده ای:

1- مطالعات توصیفی که شامل:

الف) مطالعات گزارش موردی یا case report: گزارش موارد جدید یک بیماری نادر یا اثر جدید یک دارو. این مطالعات اطلاعات جدید را برای پزشکان بالینی فراهم می آورد و یا منجر به فرضیه سازی خواهد شد. مثلاً تراژون بودن (1) تالیدوماید از طریق همین مطالعات کشف شد.

مثال:

تعیین مدت زمان زندگی بدون عود در بیماران مبتلا به سرطان نفروبلاستیک حاد بدنبال شیمی درمانی

تعیین میانگین فشار خون سیستولیک در بیماران مبتلا به دیابت شهرستان یزد در سال 95

ب) مطالعات سری موردی یا case series: اگر تعداد موارد گزارش موردی از 5 مورد بیشتر شود مطالعه از نوع سری موردی نامیده میشود که در این نوع، یافتن اشتراکات اهمیت دارد.

ج) مطالعات توصیفی-مقطعی: مطالعات آسانی هستند که به بررسی کمی و کیفی متغیرها در یک مقطع مشخصی از زمان مثل سرشماری می پردازند. در این نوع مطالعات نمیتوان به رابطه ای بین دو متغیر پی برد. مثل بررسی شیوع دیابت در استان یزد در بین سالهای 94-95.

مثالهایی از این نوع مطالعات: تعیین سیر طبیعی بیماری سفلیس - شیوع اختلالات روانی در کشور- بررسی شیوع اختلال خواب در میان رانندگان شب رو- بررسی وضعیت سلامت بینایی در ساکنین شهر تهران در سال 1395

2- مطالعه تحلیلی:

هدف از این مطالعات تشخیص ارتباطات بین دو یا چند متغیر و تاثیر و پیامد آنها بر یکدیگر است. عوامل تاثیرگذار بر تقسیم بندی مطالعه تحلیلی بر اساس: جهت مطالعه (رو به جلو، رو به عقب و بدون جهت) زمانبندی (تاریخی، همزمان و مرکب) مجزا می شوند.

1. به هرگونه عامل محیطی که در دوره پیش از تولد جنین، به آن آسیب برساند اشاره دارد.
2. تالیدومیدار و بیزار امیخشا است که مصرف آن در دوره ایستنبیه نقص عضو شدید کودک منجر می شود.

مثالهایی ازین نوع مطالعات میتوان به: اثر داروی X در ایجاد سرطان معده- بررسی عوامل موثر بر پراکندگی اختلالات روانی در کشور ایران-مقایسه ی اثر دونوع درمان دارویی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به نارسایی احتقانی قلب-بررسی ارتباط بین استفاده از تلفن همراه با تعداد تومورهای مغزی اشاره نمود

الف)مقطعی\_تحلیلی: این نوع مطالعه به بررسی هم زمان(در یک مقطع از زمان) وجود بیماری و عامل مواجهه می پردازد.در این نوع مطالعه میتوان به وجود رابطه ای پی برد اما نمیتوان علت و معلول را از هم تمیز داد. مثلا میتوان گفت که کودکان چاق بیشتر تلویزیون تماشا میکنند، اما نمیتوان گفت چون چاقند تلویزیون بیشتری تماشا میکنند یا چون تلویزیون بیشتری تماشا میکنند چاقند؟!

مثل بررسی رابطه ی بین متوسط مدت فعالیت بدنی در روز و سطح چربیهای خون بدین صورت که در یک زمان با نمونه گیری خون،چک لیست فعالیتهای عملی تکمیل میشود.

در مطالعات مقطعی توصیفی (چقدرست) بیان میشود درحالیکه در مطالعات مقطعی تحلیلی (وجود ارتباط یا عدم آن) ویا (اختلاfi دارد یا ندارد) بررسی میشود. درمطالعات مقطعی به رابطه ی علت و معلولی نمیپردازد. مزیت این نوع مطالعه هزینه و زمان اندک آن است و در صورت کشف رابطه میتوان مطالعات قوی تری را بر این اساس انجام داد.

ب)مورد\_شاهدی یا case control: در این نوع مطالعات 2 گروه را انتخاب میکنیم.یک گروه افراد بیمار و یک گروه افراد به عنوان شاهد.

در هر گروه میزان مواجهه افراد با متغیر مورد نظر را بررسی میکنیم.

انتخاب گروه شاهد در این نوع مطالعه اهمیت زیادی دارد.به گونه ای که از نظر عوامل مخدوش کننده مطالعه با گروه بیمار تفاوت زیادی نداشته باشد = مثلا یک گروه دارای سرطان ریه و یک گروه سالم از نظر این بیماری(میتواند بیماری دیگری داشته باشد) را انتخاب میکنیم.سپس میزان سیگاری بودن را در هر دو گروه بررسی میکنیم تا ببینیم آیا بین سیگاری بودن و ابتلا به سرطان ریه رابطه ای وجود دارد یا خیر.

ازمثالهای دیگر این مطالعات به بررسی ارتباط بین ابتلا به سرطان مری با مصرف الکل میتوان اشاره نمود این مطالعات بیشتر برای بیماریهای نادر انجام میگردد یعنی بدنبال علت یک بیماری نادر هستیم.

1. به هرگونه عامل محیطی که در دوره پیش از تولد جنین، به آن آسیب برساند اشاره دارد.
2. تالیدومید داروی بیزار ایدخشاست که مصرف آن در دوره ایستنبیه نقص عضو شدید کودک منجر می شود.

ج) مطالعات کوهورت یا هم گروهی: در این نوع مطالعه دو گروه انتخاب میشوند که یک گروه از آنها با متغیر مورد نظر ما مواجه شده اند و گروه دیگر خیر. هر دو گروه را برای مدت زمان مشخصی زیر نظر میگیریم و پس از اتمام دوره، میزان بروز بیماری در هر دو گروه را بررسی میکنیم. مثلاً یک گروه سیگاری و یک گروه افراد غیر سیگاری را انتخاب میکنیم و آنها را به مدت 10 سال زیر نظر میگیریم. سپس میزان بروز سرطان ریه را در هر دو گروه محاسبه میکنیم.

در اینگونه مطالعات ما، از عامل مواجهه (exposure) به سمت نتیجه و پیامد (outcome) میرسیم در حالیکه در مطالعات موردی شاهدی (case control) برعکس این روند یعنی از نتیجه و پیامد به سمت عامل مواجهه بررسی مینماییم.

در اینگونه مطالعات برخلاف مطالعات موردی شاهدی، عامل مواجهه کمیاب و نادر است.

از معایب این نوع مطالعه، طولانی بودن (در نتیجه ی از دست دادن نمونه ها) و هزینه بر بودن آن (بعلا حتم نمونه ی بالا) است.

در مطالعات هم گروهی برخلاف مطالعات موردی شاهدی (که یک نتیجه و پیامد داریم)، میتوان چندین پیامد و نتیجه را بررسی کرد.

مطالعات مداخله ای: این نوع از مطالعه قوی ترین مطالعات برای اثبات رابطه ی علت و معلولی است. در این نوع مطالعه افراد به صورت تصادفی حداقل به دو گروه تقسیم میشوند که یک گروه تحت مداخله قرار گرفته و گروه دیگر به عنوان شاهد میباشد. این نوع از مطالعات در صورتی که بر روی انسان انجام گیرند کارآزمایی بالینی نام میگیرد.

امروزه کارآزمایی بالینی به عنوان گلد استاندارد (1) برای ارزیابی روش های درمانی متعدد پذیرفته شده است.

مثلاً برای فهمیدن میزان اثربخشی یک دارو از این روش استفاده می کنیم.

برای بررسی اثر یک داروی جدید برای دیابت دو گروه دیابتی را بطور تصادفی انتخاب کرده و به یک گروه از آنها داروی معمولی و به گروه دیگر داروی جدید داده میشود. در پایان مطالعه میزان اثربخشی دو دارو با یکدیگر مقایسه میشود.

در شماره بعد انواع مطالعات مداخله ای به صورت کامل تر همچنین انواع روش های یافتن گروه شاهد مناسب و همچنین روش های کاهش خطا در مطالعه آموزش داده خواهد شد.

منبع: نشریه پژوهش

1. به هرگونه عامل محیطی که در دوره پیش از تولد جنین، به آن آسیب برساند اشاره دارد.
2. [تالیومیدار و بیزار ایدخشاست](#) که مصرف آن در دوره [ایستنبیه](#) نقص عضو شدید کودک منجر می شود.